

Hoogfeest van de geboorte van Jezus van Nazareth

Toelichting op Kerstmis hoeft niet. Iedereen weet wat het feest inhoudt maar toch zoals wij het kennen bestaat het pas sinds de 12de eeuw. Voordien zag men kerstmis als een voorbereidende tijd op het Paasfeest. Inhoudelijk klopt dat, maar we blijven bij de traditie want die is niet 'per ongeluk' ontstaan; vreugde over de deelname van God aan ons mens-zijn is de reden tot blijdschap vanwege het feest. Voor Maria brak de tijd aan van haar moederschap. Kerstmis romantisch? Nee, een feest voor wie kiest voor Hem!

Thema: "De stilte van de nacht"

EERSTE LEZING uit de profetie van Jesaja. (Jes.9, 1-3.5-6)
Het volk dat in het donker wandelt ziet een groot licht; een licht straalt over hen die wonen in het land van doodse duisternis. Gij hebt hun blijdschap vermeerderd, hun vreugde vergroot. Voor uw Aanschijn zijn zij vol vreugde, een vreugde als die om de oogst, als die van mensen die jubelen bij het verdelen van de buit. Want het juk dat zwaar op het volk drukte, de stang op hun schouders, en de stok van hun drijvers, Gij hebt ze stuk gebroken als op de dagen van Midjan. Want een kind is ons geboren, een Zoon werd ons geschonken: Hem wordt de macht op de schouders gelegd en men noemt Hem: Wonderbare raadsman, goddelijke held, eeuwige Vader, Vrededorst. Een grote macht en een onbeperkte welvaart zullen toevallen aan Davids troon en aan zijn koninkrijk, zodat het gegrondvest zal zijn en stevig gebouwd op recht en gerechtigheid van nu af tot in eeuwigheid. De ijver van de Heer der hemelse machten brengt het tot stand.

TWEEDE LEZING van de H.Paulus aan Titus (2,11-14)
Dierbare, de genade van God, bron van heil voor alle mensen, is op aarde verschenen. Zij leert ons goddeloosheid en wereldse begeerten te verzaken en bezonnen, rechtvaardig en vroom te leven in deze tijd, terwijl wij uitzien naar de zalige vervulling van onze hoop, de openbaring van de heerlijkheid van onze grote God en Heiland Christus Jezus. Hij heeft zichzelf voor ons gegeven om ons van alle ongerechtigheid te

verlossen en ons te maken tot zijn eigen volk, gereinigd van zonde, vol ijver voor alle goeds.

DERDE LEZING uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Lucas (2,1-14)

In die dagen kwam er een besluit van keizer Augustus, dat er een volkstelling moest gehouden worden in heel zijn rijk. Deze volkstelling had voor het eerst plaats toen Quirinius landvoogd van Syrië was. Allen gingen op reis, ieder naar zijn eigen stad om zich te laten inschrijven. Ook Jozef trok op en omdat hij behoorde tot het huis en geslacht van David, ging hij van Galilea uit de stad Nazaret naar Judea naar de stad van David, Bethlehem geheten, om zich te laten inschrijven, samen met Maria, zijn verloofde, die zwanger was. Terwijl zij daar verbleven, brak het uur aan waarop zij moeder zou worden; zij bracht haar zoon ter wereld, haar eerstgeborene, wikkelde hem in doeken en legde Hem neer in een kribbe, omdat er voor hen geen plaats was in de herberg. In de omgeving bevonden zich herders die in het open veld gedurende de nacht hun kudde bewaakten. Plotseling stond een engel des Heren voor hen en zij werden omstraald door de glorie des Heren, zodat zij door grote vrees werden bevangen. Maar de engel sprak tot hen: "Vreest niet, want zie, ik verkondig u een vreugdevolle boodschap die bestemd is voor het hele volk. Heden is u een Redder geboren, Christus de Heer, in de stad van David. En dit zal voor u een teken zijn: gij zult het pasgeboren kind vinden, in doeken gewikkeld en liggend in een kribbe." Opeens voegde zich bij de engel een hemelse heerschare; zij verheerlijkten God met de woorden: "Eer aan God in den hoge en op aarde vrede onder de mensen in wie Hij welbehagen heeft."

OVERWEGING

Het is vandaag, dierbare mensen, exact 200 jaar geleden dat in de Sankt-Nikolauskirche, kort bij Salzburg, voor het eerst "Stille Nacht Heilige Nacht" klonk. De tekst was van kapelaan Joseph Mohr en de muziek van Franz Gruber. Dat ze dachten aan de stilte van de nacht in Bethlehem ligt voor de hand maar wat was er zo heilig aan die nacht?

Allereerst heeft elke nacht iets geheimzinnigs. De nacht fascineert. Het licht is verdwenen. Wat je niet ziet vul je met je fantasie aan. Je wordt niet afgeleid. Er is ruimte voor diepzinnigheid. Het is de tijd voor overgave en voor geduld, wachtend op het moment dat de zon terugkeert. Naast duisternis is er ook de stilte die je gedachten op gang houdt en waaraan je door de drukte en het lawaai van de dag niet aan toekomt.

Het nachtelijk uur is daarom bij uitstek geschikt om orde op zaken te stellen, om overzicht te krijgen over de gebieden waarin je leven verzeild raakte. Ik heb eens een hoogleraar geschiedenis horen zeggen, dat in de loop van de eeuwen de grote beslissingen voor het merendeel zijn genomen in de nacht.

Dierbare mensen zo is dat inderdaad. Ook de vertelling van het kerstverhaal speelt zich af in de nacht. Maar het is ook 's nachts dat Jozef wordt gewaarschuwd met Maria en het kind naar Egypte

te vluchten. Judas besloot Jezus in de nacht te verraden. Hij werd 's nachts gearresteerd en ter dood veroordeeld. Toen Hij stierf werd het donker als de nacht en ten slotte viel zijn verrijzenis in het middernachtelijk uur.

Alle belangrijke beslissingen en voorvallen worden beschreven en getypeerd als onherroepelijk door die te verbinden met de geheimzinnigheid van de duisternis. Het belang is helder als de dag, de begrijpelijkheid duister als de nacht.

Dierbare mensen, wees zo goed en wees niet romantisch bij het landelijke tafereel van een mooie nacht in het open veld, van een hemel bezaaid met sterren, van eenvoudige herders, van wie de aandacht werd getrokken door de geboorte van een kind in een van hun schaapskooien. Laat u zich niet toeleiden naar die gedachte, want het verhaal, dat Jezus in een schaapskooi geboren werd, heeft niets romantisch, maar wil ons alleen vertellen, dat er voor Hem van het begin af aan in de wereld geen plaats was, – voor Hem niet en voor zijn boodschap niet. De herbergiers verwezen Jozef en Maria naar de stallen waar de lasten rijdieren van de hotelgasten waren gestald. De gastvrijheid in de wereld laat voor Gods boodschap zeer te wensen over, tot op de huidige dag!

De herders waren de eersten die het kind te zien kregen en aan wie werd aangeboden te geloven, dat dit kind de geschiedenis zou veranderen, – ja zelfs zou voltooiën. Het waren niet de koningen en de romeinse keizer, – niet de ambassadeurs en politici uit die tijd (trouwens ook niet uit onze tijd!), – niet de mensen van het grote geld, de macht en de zaken. Ja zelfs waren het niet eens de schriftgeleerden en andere religieuze leiders van het volk. Je zou toch verwachten, dat in ieder geval minstens zij betrokken zouden zijn bij de plannen van Gods belofte. Maar ook zij hadden zich reeds verkocht aan de wereld van de macht, het geld, applaus en aanzien. Het gaat daarom niet om de vraag of de komst van Jezus Christus onzeker is, maar de vraag naar zijn ontvangst in de wereld.

Het waren de herders, – de gewone mensen, zoals u en ik, aan wie de kans geboden wordt te erkennen, dat het kind de Gezondene van de Vader is, het kind van de belofte, de mens in wie God aan de wereld verschijnt door aan ons mensengeslacht deel te nemen in een lichaam als dat van ons. U en ik waren er niet bij, maar het wordt in uw en mijn leven historische werkelijkheid op elk moment, dat u het gelooft. Want de werkelijkheid wordt geschapen door je geloof en niet door een verhaaltje.

Kerstmis wordt genoemd het feest van de vrede, van saamhorigheid en warmte. Het gaat om gezelligheid en rust, om een sfeer die suggereert dat alles oké is, alles onder controle, ... ja, voor enkele dagen dan, – niet verkeerd, maar het is

alleen de werkelijkheid niet. Want meer dan ooit is de wereld getekend door gebrek, verwarring, wanorde, angst, wanhoop en conflicten. Dat brengt ons bij de vraag waarom ons geloof dan zoveel aandacht besteedt aan Jezus' geboorte. Is het misschien de hoop, dat het ooit beter zal worden? Het antwoord is "ja", maar dat is niet het enige. Want als dat koninkrijk op aarde er nooit komt, als het een farce gaat worden, als wij, u en ik, het niet voor elkaar krijgen, ... dan nóg is Jezus Christus de levende getuige van de goede afloop: God laat de mens niet meer los. Het gaat niet om zijn komst, maar om zijn ontvangst.

Kerstmis is dus toch het feest van de vrede? Zeker, maar alleen voor hen die geloven, – geloven dat in dat Kind een leven begon, op Wie u en ik ons beroepen mogen als we zuchten onder ons onvermogen dat Rijk van God waar te maken. De organisatoren van de samenleving, de groten der aarde, de machthebbers, de betweters, de sociale profeten, ... maar ook de doemdenkers, de pessimisten, de onheilsprofeten, ... ze krijgen allemaal ongelijk. Het Rijk van God is immers geen maatschappijmodel en is niet gegeven aan de groten der aarde, maar alleen aan hen die geloven, ... de armen van geest uit de Bergrede.

Ik denk wel 'ns, dierbare mensen, aan die herders. Wat is er toch van hen geworden? Hebben zij 't geloof vastgehouden, dat geloof dat zij in die nacht hebben gevonden, omdat zij zo hoopten dat hun leven niet tevergeefs zou zijn, – de herders, de onderlaag van de toenmalige samenleving? Het antwoord is onbekend; ook zij verdwenen mét de nacht. Maar je kan je zo voorstellen, dat zij nog menigmaal tegen elkaar hebben gezegd: "Weet je nog, ... die nacht, ja, daar bij Bethlehem en die twee jonge mensen met hun kind in de stal van die herberg?"

Laten wij, dierbare mensen, hopen en ervoor bidden, dat het verhaal over dat kind-in-de-nacht de wereld ooit stil zal maken, – stil als de nacht, helder als de sterren, veilig als de liefde. Op die manier wordt het een zalig kerstfeest.

(– Ruimte voor aantekeningen –)

Katholieke geloofsgemeenschap
St. Petrus' banden
Driebergen-Rijsenburg, 25 december 2019
© Frans E.M. Verhaar pr.